

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО ЗМІНИ

КЛІМАТУ

фото, які використані у презентації - з відкритих джерел в інтернеті

Збереження наявних тенденцій та практик землекористування в Україні в умовах майбутніх змін клімату може спричинити істотне загострення деяких проблем, зокрема*:

- підвищення рівня розораності сільськогосподарських земель у північних та західних регіонах;
- подальшої монокультуризації (переважно зерновий та олійний напрями) сільськогосподарського виробництва на підприємствах, що посилить екологічне навантаження на земельні ресурси;
- збільшення потреби у великих капітальних інвестиціях для впровадження нових систем менеджменту та обробітку земельних ресурсів;
- посилення конкурентної боротьби між виробниками (дрібними та великими) у доступі до продуктивніших земельних ресурсів тощо.

* Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України Бородіної О.М., д-ра екон. наук Шубравської О.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К.

Головними перешкодами для адаптації сільського господарств до зміни клімату в Україні є*:

- ▶ відсутність дієвих заходів з адаптації до зміни клімату для сільського господарства, скоординованих зі стратегіями і планами розвитку інших секторів економіки та регіональними стратегіями розвитку;
- ▶ недостатня обізнаність та рівень знань у сільськогосподарських виробників, особливо малих, щодо існуючих практик (насамперед, технологічних) з адаптації до зміни клімату та низьковуглецевого розвитку аграрного сектору;
- ▶ недостатня кількість системних наукових досліджень з різних аспектів впливів зміни клімату, вразливості, ризиків, варіантів дій для підгалузей аграрного сектору; недостатність енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, невикористання відновлюваних джерел енергії та технологій для збереження та покращення родючості ґрунтів; низька увага до питань адаптації до зміни клімату сільського господарства з боку громадянського суспільства та органів державної влади у галузі сільського господарства;
- ▶ несформований контекст регіональної політики у сфері адаптації до зміни клімату, у тому числі слабким місцевим інституційним потенціалом у розробці й реалізації таких заходів на рівні об'єднаних територіальних громад.

* Проект Стратегії запобігання та адаптації до зміни клімату сільського, лісового, мисливського та рибного господарств України до 2030 року. - <https://apd-ukraine.de/ua/klimat/zuspricht-robochoi-grupy>).

Щоб ефективно використати деякі сприятливі аспекти зміни клімату та готовності протистояти негативним змінам клімату необхідна адаптація агросектору України до цих зміни на всіх рівнях – від кожного фермерського господарства/домогосподарства до країни в цілому.

Це дозволить задовольнити окремі економічні, соціальні та екологічні інтереси держави та суспільства:

- ▶ на національному рівні – забезпечити поліпшення стану природних ресурсів, залучених до сільськогосподарського виробництва, зростання експортного потенціалу за рахунок виробництва екологічно чистої продукції;
- ▶ на громадському – задовольнити потреби у чистому довкіллі та якійсній продукції;
- ▶ на підприємницькому – забезпечити зростання дохідності та підвищення соціальної відповідальності бізнесу.

Для цього необхідними є:

- ▶ розробка і впровадження адаптованих відповідно до діючих у країнах ЄС Кодексів Доброї та Належної сільськогосподарської практики, а також вітчизняних правил сільськогосподарської практики; здійснювати постійний моніторинг діяльності сільгоспідприємств щодо дотримання ними встановлених правил;
- ▶ прийняття Стратегії адаптації до зміни клімату сільського, лісового та рибного господарств України до 2030 року.
- ▶ спільно з установами Національної академії наук України та Національної академії аграрних наук України розробити заходи, спрямовані на адаптацію до зміни клімату та забезпечення збалансованого розвитку агросистем та зональні рекомендації щодо адаптації аграрного виробництва до зміни клімату та боротьби з опустелюванням і проявом посушливих явищ;
- ▶ розроблення системи показників та методики оцінки впливу зміни клімату на сільське господарство (з урахуванням природно-кліматичних зон);
- ▶ розроблення агрокліматичної системи раннього оповіщення сільськогосподарських виробників і домогосподарств щодо настання надзвичайних кліматичних явищ;

- сприяння впровадженню у сільськогосподарське виробництво новітніх наукових досягнень, енерго- і ресурсозберігаючих технологій, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів виробництва сільськогосподарської продукції та обробітку земель з використанням ГІС технологій, що дозволить підвищити продуктивність виробництва, мінімізувати втрати продукції при зборі врожаю;
- розроблення програми стимулювання впровадження ґрунтозберігаючих кліматично-орієнтованих підходів ведення сільського господарства в Україні в умовах зміни клімату, в якій слід передбачити заходи щодо впровадження технологій для збереження та покращення родючості ґрунтів (нульових технологій вирощування (No-till), ґрунтозберігаючих технологій (Mini-till), смугових, комбінованих технологій (Strip-till) зокрема, безполицевого обробітку ґрунту, контурно-меліоративної організації території землекористування, органічного сільгоспвиробництва та ін);
- створення фінансових інструментів для підтримки адаптації сільгоспвиробників до кліматичних змін, що включає: формування фінансових механізмів державної підтримки та стимулювання сільськогосподарських виробників усіх форм власності та розмірів господарств, а також власників особистих селянських господарств щодо запобігання та адаптації до зміни клімату; створення дієвої системи страхування в галузі сільського господарства для мінімізації фінансових збитків від несприятливих погодних умов, неконтрольованого поширення інфекцій та інвазій;

- започаткування реалізації пілотних проектів із ведення кліматичноорієнтованого сільського господарства, а також із «озеленення» сільськогосподарських земель;
- підвищення просвітництва та обізнаності членів ОТГ, агровиробників щодо адаптації сільського господарства до зміни клімату (у спосіб проведення профільними науковими установами наукових конференцій, семінарів, онлайн-навчання, практикумів та інших просвітницьких заходів, організації закордонних навчань, обміну досвідом тощо);
- включати до середньострокових та довгострокових програм соціально-економічного розвитку громад та територій заходи щодо адаптації сільського господарства до змін клімату спрямовані на охорону та підвищення родючості ґрунтів, а також іншої природоохоронної діяльності.

Дякую за увагу!

Круглий стіл:

«Впровадження адаптивних технологій в агропромисловому виробництві на Півдні України в умовах глобальних змін клімату», 24 червня 2021 року.

м. Херсон

Ліна Жураковська, головний консультант НІСД